

Секція 1: Літературно-поетичні аспекти французької мови

Михальчук Є., студентка 3 курсу
факультету іноземної філології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Науковий керівник:
Станіслав О. В., докт. філол. наук,
професор кафедри романської філології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

**СВОЄРІДНІСТЬ ЖІНОЧОГО ПИСЬМА У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ
(на матеріалі творчості Жорж Санд)**

Зараз, коли людина майже тоне у великому потоці новин та інформації з різних сфер знання, іноді хочеться просто поринути у світ бурхливих емоцій, натрохи відмовитися від сучасного раціонального способу життя, романтичних почуттів, мрій, надій та пристрастей. Все це поєднала у своїх творах відома французька письменниця Жорж Санд.

Ж. Санд розробила такий жанр як психологічний романтичний роман, який спонукає читача співчувати героям, разом з ними переживати події їхнього життя. Її думки, ідеї, вподобання, передані через твори, поширювалися у суспільстві, знаходили як своїх прихильників так і ворогів. Перший твір авторки – роман «Роза і Бланш» – був написаний у 1831 році в співавторстві з Жюлем

(йому належала лише назва твору) [3]. Публіка прекрасно сприйняла текст, захопившись незвичністю змісту. Писати під своїм справжнім іменем Аврора письменниця не могла, оскільки публіка не сприймала серйозно жінку-письменницю, і вона задумалася над творчим псевдонімом, почавши підписувати свої твори «Жорж Санд». Цікаво, чому саме так вона вирішила? Тому що всі знамениті письменники того часу були чоловіками, і для того щоб стати частиною світу французького книговидавництва, їй довелося «стати чоловіком»: одягатися в чоловічій одяг і навіть палити. Вона стала людиною, що насолоджується життям незалежно від гендерної приналежності, шокуючи оточуючих своїми вподобаннями (вона фехтувала, любила скачки тощо).

Спостережено, що для всіх книг Ж. Санд характерно заперечує ідеологію поділу людей на окремі соціуми, з властивим їм набором прав і заборон. Письменниці було чим поділитися з читачем: кинувши виклик пануючій ідеології, вона зуміла зламати стереотипи і завдяки цьому знайти себе. Жіночий рух виявив яскраве відображення в художній літературі, адже це перша системно організована спроба жіноцтва ствердити повноцінність власного буття у патріархальному суспільстві. Феміністичний рух, долаючи на своєму шляху перешкоди, пройшов складний шлях становлення. Він став основою для створення нової методологічної системи у літературознавстві. Так і почали народжуватися твори, де відбувалося відстоювання прав та образу жінки.

У 1832 році Ж. Санд написала роман «Індіана», де основною стала тема рівноправності жінок. Письменниця виявилася напрочуд плідним автором. Після «Індіани» в період 1832-34 років вийшли в світ її романи «Валентина», «Жак», «Лелія», а ще багато статей, повістей і оповідань, а також її листів, які теж мають художню цінність [1].

Варто вказати, що жінка-автор як генератор мистецьких образів спочатку прирекла себе бути феноменом культури, тобто об'єктом, явищем серед інших об'єктів, а згодом набула рівноправного статусу й утвердилася як суб'єкт

творчого процесу. Жіноче письмо поглинуло таку болючу жіночу «іншість» для того, щоб згодом цю іншість, інакшість, особливість перетворити на власну перевагу. Ім'я письменниці не просто так стало символом жіночої емансипації. В її книгах створені численні жіночі образи, котрі самовіддано відстоюють свою незалежність, впевнені у своєму праві на любов і вибір об'єкта почуттів.

Головна проблема її творів – залежне становище жінки в суспільстві – була вистраждана автором особисто. Другий період творчості Ж. Санд пов'язаний із її захопленням соціалістичними ідеями (найбільший вплив на неї справив соціаліст-утопіст П'єр Леру) [1]. У таких творах Ж. Санд як «Мопра», «Орас», «Консуело», до жіночої теми додалася тема народна. В простих людях письменниця бачила джерело внутрішнього оновлення нації. Вона романтизувала їхні образи, наділяючи мудрістю і вірним розумінням життя.

Так, у романі «Консуело» жінка постала у несподіваному й новому для світової літератури ракурсі: людини, свідомої власного покликання. Центральним образом Ж. Санд показала, що жінка повинна бути в суспільстві в усьому рівна з чоловіком, повинна займатися суспільнокорисною діяльністю, і тільки тоді вона буде духовно багатою. Свій задум письменниця продовжила розвивати у романі «Графиня Рудольш-тадт». У першому томі Консуело постала перед нами як творча особистість, геніальна співачка, тоді вже як у другому томі ми майже не чуємо її співу. І це обумовлено не лише зміною атмосфери твору (у такій атмосфері музика затихає), а й наростанням внутрішньої драми героїні. У другій частині діалогії авторка розширила межі відтворення подій: головна героїня потрапила із світу театральних і аристократичних інтриг у стихію таємниць і містичних легенд. У другій частині книги головна героїня сама вступила до могутнього ордену Невидимих, який графиня Ванда (мати графа Альберта) порівнювала з родиною. А тому, можна стверджувати, що центральна тема роману – місце жінки в сім'ї, перевага родинних зв'язків над соціальними.

Невидимі – це таємне братство, наполовину політичного, наполовину релігійного характеру, яке свої обряди і настанови запозичило у суспільстві масонів. В епілозі роману перед читачами постала зріла Консуело, яка втратила після хвороби свій дивний голос, залишилась без друзів і положення в суспільстві, пережила розпад ордену Невидимих. Разом зі своїм коханим Альбертом і дітьми, народженими від нього, вона повернулася до мандрівного життя циган. У фіналі письменниця розкрила мужній тип жінки: сильну духом мати сімейства – уже зовсім не геній. Також, в епілозі двічі згадані «могутні плечі», на які героїня посадила в дорозі дітей. Ця символічна деталь підводить нас до висновку, що емансипація, яку наполегливо відстоювала Ж. Санд, у результаті перетворилася на «право» жінки носити більше ноші і проблем на своїх плечах, ніж чоловік.

Письменницю-феміністку завжди цікавило питання, як впливає суспільство на душу людини. Вона дійшла висновку, що загальна дійсність позбавлена високих духовних ідеалів, тому це спричинює існування насильства, експлуатації, лицемірства, знецінення культури. Вона вважала за свій обов'язок як учителя і, в певній мірі, пророка показати шлях до відновлення втрачених цінностей. виправлення суспільства, на думку авторки, мало розпочатися з кожної окремої особистості у боротьбі за пробудження високих людських почуттів. Саме тому головні героїні романів поставали у постійній сутичці з протиприродними обставинами, які заважали по-справжньому вільно жити, мислити, любити. Ж. Санд плекала надію, що згодом прийде час остаточної перемоги над світом соціального абсурду [2].

Ж. Санд досі залишається володаркою жіночих душ, які покоління за поколінням відкривають романтичний світ сильних пристрастей і особистостей, створених нею в романах. Певна річ, у творчості Ж. Санд можна виділити ще чимало яскравих і самобутніх жіночих образів. Вона з великою майстерністю розкрила внутрішній світ своїх героїнь, описала і проаналізувала їхні вчинки,

намагалася обґрунтувати причини трагічної долі жінок. Ось чому критики часто називали письменницю «психологом жіночої душі». Видатна діячка літератури вважала, що найбільше жіноче щастя – не в абсурдному, суспільному, емансипованому, а в сім'ї, у коханні до близьких, дорогих серцю людей.

Список використаних джерел:

1. “Літера” – Жорж Санд – королева французького романтизму. URL :<https://littera.zt.ua/all-news/zhorzh-sand-koroleva-frantsuzkoho-romantyzmu> (дата звернення: 15.10.2024).
2. Жіноча проза як літературознавча проблема: художньо-прагматичний аспект, 2019 р.; Квітка А. С., Шмельова Р. І. URL : <https://studfile.net/preview/7139175/page:21/> (дата звернення: 17.10.2024).